

NIEUWS VAN HET NIEUWE LAND.

Toen we verleden jaar eenige malen naar Wieringen trokken teneinde ons een beeld te vormen en een inzicht te krijgen in de avifauna van dit waarlijk schoone eiland, namen we ook een kijkje in den Wieringermeerpolder, het uitgestrekte en onafzienbare land dat sinds den zomer van 1930 droog kwam. Het was toen al laat in den tijd en van den toestand in den broedtijd konden we ons geen idee vormen. We dachten ook in het geheel niet, dat dit terrein, voor eenige maanden nog de bodem van de Zuiderzee, in eenig opzicht belangrijk kon zijn voor den broedvogelstand. Wel oordeelden we het nieuwe land een prachtig en rijk voedselgebied, een oord waardoor stellig groote drommen vogels, trekkers en overwinteraars zich zouden aangetrokken voelen. Achteraf blijkt het jammer, dat we ook niet reeds verleden jaar eenige malen

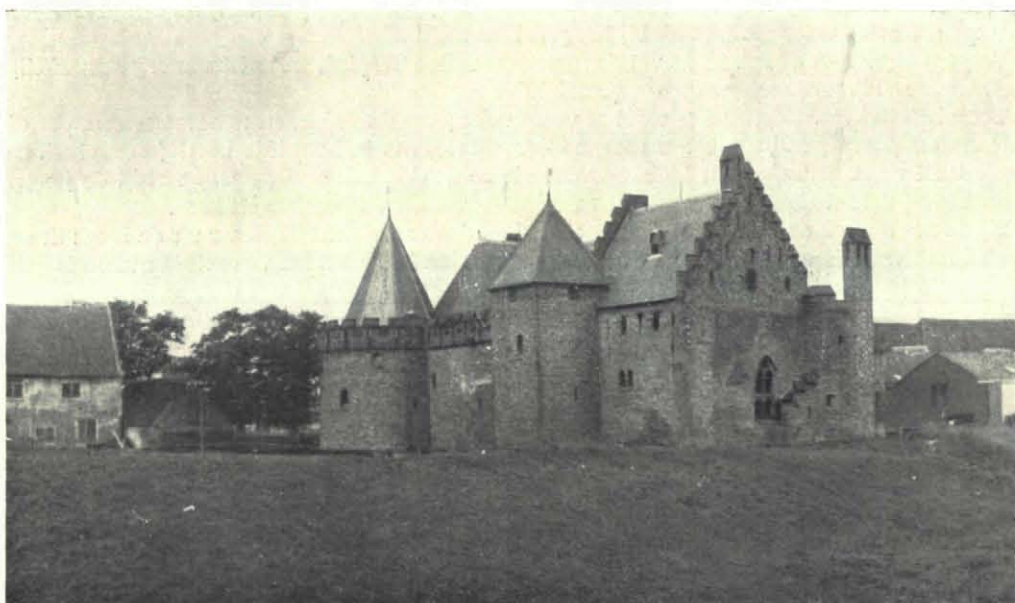

foto Jan P. Strijbos

Radboud's Kasteel te Medemblik bij den Wieringermeerpolder.

gingen zien, wat er al zoo huisde en broedde. Een boer verzekerde ons dat er in 1930 aan den noordrand van den polder een enkele Kievit broedde; de nesten daarvan werden gevonden.

Midden Juli gingen Op De Coul en ik naar den Wieringermeerpolder, voornamelijk naar aanleiding van de verrassende vondsten van van Dobben, die eenige weken te voren allerlei belangrijke ontdekkingen rapporteerde. Het werd een lange, prettige zwerftocht. Het was nog schemerdonker, toen ik de motor aantrapte en de lichtjes gingen alweer aan, toen we Amsterdam weer binnen rolden. Eerst naar Ipendam, naar het nieuwe terrein van Meester de Porte in de Nespolder, een veenderij die droog gemaakt wordt en waar het thans grimmelt van allerlei steltloopers. Er stonden flink wat lepelaars en veel jonge reigers uit de Beemster-kolonies, overal liepen tureluurs en kemphaantjes in de veenmodderplasjes en verschillende malen hoorden we de koekoek nog roepen, wat stellig laat te noemen is (17 Juli). Een ideaal terrein om al die snip- en ruitachtige waadvogels goed te leren kennen. Voor de Amsterdammers is het gemakkelijk te bereiken; er wordt evenwel hard gewerkt en over eenige maanden zal er al weer veel veranderd zijn,

waardoor het voor de vogels minder aantrekkelijk zal worden. Door de lommerrijke Beemster koersten we naar de kusten van de Zuiderzee, namen even een kijkje op de buitendijsche landen bij Etersheim en Warder en Schardam, zagen daar in de gauwigheid nog heel mooi een paar zwarte ruiters, reden toen over Hoorn dwars door West-Friesland, wipten even aan bij de eendenkooi van Zwaagdijk en zaten om halfelf achter een kop koffie in Medemblik. We hadden al heel wat fijne dingen gezien en je kreeg het gevoel, dat je al een dag achter den rug had, waarop je met genoegen kon terugzien. Wel deden we weer eens de ervaring op, dat sommige menschen toch nog raar met onze vogels kunnen omspringen. Een kooiker vertelde ons nl. dat hij van het voorjaar een kerkuilnest in de kooi had gevonden in een lagen knotwilg. Hij had het dier op het nest gevangen en den nek omgedraaid, iets wat volgens hem, een vakman, niet eens zoo ge-

foto Jan P. Strijbos

In de Wieringermeer 17 Juli 1931.

makkelijk ging. En op mijn vraag wat er met de eieren van den kerkuil gebeurde, gaf hij ten antwoord dat zijn knecht die „opfret had”. Bij een boerderij, welke we bezochten omdat daar sinds jaar en dag een kerkuil broedde in een geweldigen notenboom, kregen we het verhaal dat er verleden jaar een drietal heeren waren gekomen en de jonge uilen hadden meegenomen. Eén der jongen hadden ze later terug gestuurd; opgezet. De anderen waren naar Artis verhuisd.

Medemblik. Aan de eene zijde van het stille en rustige stadje het middeleeuwsche kasteel Radboud, aan de andere kant de werken van dezen tijd. Een modern stoomgemaal sluisen, de geweldige afsluitdijk, zich verliezend in het verschiet. Dra hadden we het complex keeten en directiegebouwen achter den rug en roffelde de eenpitter over het smalle strandje aan den voet van den afsluitdijk. Het landschap beviel ons; zoo'n onverklaarbare liefde op het eerste gezicht. Volkomen vlak en onafzienbaar en toch wat een variatie in kleur en sfeer. Overal teekenden zich

de ondiepe waterplasjes af, nu eens zacht zeegroen of donker indigo, dan weer geheel dichtgegroeid door een geelgroene algenvegetatie, doorschoten met goudgele strepen, allemaal nuances van geel en groen. Donkere klei-eilandjes staken af tegen hagelwitte schelpenbanken, er waren plekken met droog zand en plekken met nat zand, zand met een vliesje water. Aan den einder ontdekten we flauw het silhouet van het hoog gelegen Wieringen met de bultige terpen, getooid met donker zomergroen en in het westen en zuid-westen piekten de torentjes van Aartswoud en Kolhorn. En boven ons een echt Hollandsche wolkenlucht, zware wolkpartijen, snel voortgedreven door een straffe, bolle wind. Elk oogenblik veranderde het aspect. Fel, vreemd zonnelicht, spelend op blikkerende waterplasjes en wit-blinkende schelpenbanken, wisselde af met donkere luchten, zwaar van den regen.

Onmetelijk wijd was dit landschap en we begrepen dat we een klein, een zeer klein gedeelte ervan op dezen eenen dag konden doorkruisen. Zoo hier en daar namen we steekproeven, drongen

foto Jan P. Strijbos

*De eerste oogst van den Wieringermeerpolder
Jonge Kluut. 17 Juli 1931.*

het nieuwe land in, zoover als dat doelnijk was. Aanvankelijk niet zonder eenige reserve, we wisten niet, of de bodem verraderlijk was, maar na een paar uur hadden we ons al wat vertrouwd gemaakt met de bodemgesteldheid en plasten, ploeterden en baggerden we door dik en dun. Veel banken waren geheel bedekt door een dikke laag schelpen (hoofdzakelijk *Mya arenaria* L.), andere bestonden louter uit mossels en boormossels. De plantengroei beteekende nog niet veel; slechts hier en daar wat verspreid staande planten van een melde- en een kruiskruidsoort op de hoogst gelegen gedeelten van schelparme zandplaten,

Ons plan was te rijden tot de Oude Zeug, dat zoowat halverwege de afsluitdijk ligt maar toen we een K.M. of vijf gereden hadden bleek tot onze groote schrik de benzine voorraad zoo geslonken door het zware werk in drijfzand en klei, het telkens stoppen en weer starten en rijden op lage versnellingen, dat we besloten het plofje ergens aan den dijk te zetten en verder te voet te gaan. Aan alle plasjes aan den dijkvoet stonden troepen meeuwen, meest kapmeeuwen, volwassen dieren, die al grootendeels hun zomerpakje hadden uitgetrokken, natuurlijk ontbraken ook de zilvermeeuwen niet, terwijl we later op den dag ook telkens mantelmeeuwen ontmoeten. Gedurig trokken er aalscholwers over, soms een enkeling, dan weer vier of vijf tegelijk en in de verte zagen we groote slierten eenden zwieren. Door de groote afstand konden we echter maar een paar maal met zekerheid de soort herkennen (wilde eend, wintertaling en bergeend). Opmerkelijk groot was het aantal kemmaantjes, bij sommige plasjes telden we er twintig en meer. Heel mooi waren de zilverplevieren, flinke groote vogels met veel wit en grijs en zwart. Waar we ook keken, overal ontdekten we vogels, wadend door het ondiepe, voedselrijke water. Bijzonder in onze schik waren we met twee kleine vogeltjes, die rondzwemmend, driftig om zich heen in het water pikten. Aan de eigenaardige schokkende zwembewegingen, het hoog op het water drijven, de staart de lucht in, herkenden we ze, op de motor voorbij rijdend al heel gauw als grauwe franjepooten. In tegenstelling met al die groenpootruiters, zwarte ruiters, tureluurs, zilver-

plevieren, bontbekplevieren, bonte strandloopers, kanoetstrandloopers, kleine strandloopers en kemphaantjes, die bij onze nadering al heel gauw opvlogen, bleven die franjepootjes gezellig dichtbij. De reflex kwam op de proppen, maar toen we ze tot enkele meters genaderd waren en net op het moment dat ik meende met succes een plaat op hen te kunnen verschieten, gingen ze er vandoor. Even verder weer twee franjepooten, ook grauwe, en ook nog gedeeltelijk in zomerkleed.

Daar zag Paul de eerste kluten en toen we met den kijker nog eens rustig de omtrek afzochten, zagen we ze overal. Toen waren we niet meer te houden. We trokken de eerste plas door, dat ging goed, een tweede volgde en het aantal kluten groeide. Aan alle kanten hoorden we hun alarmkreten, talrijke vischdiefjes kwamen hun gelederen versterken. Het kon niet anders, dat waren broedvogels. Het duurde echter even, voordat we in de gaten kregen, waar die alarmeerende kluten en vischdiefjes hun nesten of jongen hadden. Je werd mal van dat flikkerende, felle licht op die verblindend

witte schelpen, maar toen we de eerste nesten eindelijk gevonden hadden, en wisten waar we moesten kijken, ging dat zoeken „voor den voet” heel goed. De vischdiefjes lagen meestal aan den voet van een meldepol, soms heel mooi tusschen de blauwzwarte mosselschelpen. En onder die klutennesten waren juweeltjes. Honderden klutennesten heb je van je leven gezien, maar telkens als Paul me wenkt, dat hij weer een bank heeft ontdekt met een klutennest, moet ik er heen om het te bewonderen, ook al moet ik een heel eind omlopen en al ligt de bank

foto Jan P. Srijbos

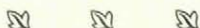
Nest van de Kluut in de Wieringermeerpolder. 17 Juli 1931.

ook heelemaal niet in mijn koers. Uren lang dwalen we door dit uitgestrekte en eenvormige land en geen oogenblik raken we die alarmeerende kluten kwijt, elke vierkante kilometer blijkt bewoond te zijn door talloze paren, zelden zag ik zooveel kluten. Je vraagt je af, vanwaar komen deze vogels? Afstammelingen van de Texelsche kluten of van „de Beer”, Voorne of Schouwen? Zijn het vogels van elders, die hun legsel verloren zagen gaan en nu hier weer eens op nieuw probeeren? Wat is de reden, dat er hier zoo laat in den tijd nog broedende kluten zijn? Dit laatste maakt het niet erg aannemelijk dat het kluten zijn, welke (op de lenterreis naar het noorden), zich hier, aangetrokken door de bijzondere geschiktheid van het terrein, zijn gaan vestigen. Op Texel beginnen ze al vroeg in het voorjaar, zoo omstreeks einde April zijn er meestal heel wat die een nest met eieren rijk zijn. In de Prins Hendrikpolder, op de Petten en de Bol, in Walenburg en in de landen tusschen Oude-Schild en Oosterend zijn tegen eind Mei de meeste nesten al uitgeloopen, maar op de Slufter en op de Beer, terreinen die wat geaardheid betreft, een zekere overeenkomst vertoonen met het gebied in de Wieringermeer, kun je nog wel nesten vinden tot diep in Juli. Op de Slufter kreeg ik meermalen den indruk dat die late legfels afkomstig waren van vogels, die hun eerste broedpoging zagen mislukken en nu een vervolglegsel maakten.

Behalve de talrijke kluten en vischdiefjes, kregen we ook zekerheid omtrent het broeden van bontbekplevier (vrij talrijk), strandplevier (in geringer aantal dan de vorige) en scholekster.

Van deze laatste zagen we slechts twee paren, waarvan een stellig jongen in de buurt had, welke we evenwel niet konden vinden. Dwergsterns, die van Dobben ook in het noordelijke gedeelte op verschillende plaatsen langs den afsluitdijk broedend had geconstateerd, zagen we in het geheel niet. Van de andere sternsoorten noteerden we alleen een paar maal overvliegende groote sterns. Twee eieren, welke we vonden in de aanspoellijn van een der banken, hield ik voor een legsel van de Noorsche stern; de soort werd echter niet door ons gezien, hoewel we er scherp naar uitkeken. Op tal van banken vonden we verschillende doode, jonge vischdiefjes, ook leeggedronken eieren en verlaten nesten, welke er op wezen dat het niet met alle legsels voor den wind ging. Met slecht weer (wind en regen) zullen hier stellig heel veel broedsels verloren gaan en jongen omkomen. Telkens als een felle regenbui in aantocht was, werden we getroffen door het oorverdoovend geraas van den kletterenden regen op het dikke schelpenbed der banken. Dat was een machtig en indrukwekkend geluid en de eerste maal meenden we zelfs dat er een hoos naderde; een zeker gevoel van onveiligheid konden we niet onderdrukken. Tevergeefs zochten we naar eenige dekking, hurkten neer met den rug naar den wind en wachtten zoo de bui af. Tijdens de buien was het zicht zeer slecht, op 50 meter kon ik mijn makker nauwelijks meer ontwaren. Het was anders een dwaas gezicht; Paul, rustig zijn pijpje rookend, zittend achter een dunne staak, zich prachtig beschut wanend tegen den fel striemenden regen. Die buien zorgden er echter voor, dat ons schoeisel en kousen weer eenigszins ontdaan werden van de dikke laag klei en savel. Natuurlijk zochten we ook ijverig allerlei andere dingen, naar steenen en schelpen, beenderen en skeletdeelen en naar overblijfselen van menschelijke cultuur, maar vonden niet veel meer dan wat wrakhout, een paar verroeste ankers en staalkabels en een onderstuk van een Jacoba-kannetje. Op de terugreis raakten we nog een paar maal verzeild in verraderlijk drijfzand, waarbij de trouwe eenpitter tot aan den tank in het dunne zand (of was het dik water?) wegzakte, zoodat we vreesden den motor achter te moeten laten. Het gelukte echter boven verwachting het geval weer op den vasten bodem te krijgen. Een wonder was het dat de machine, geheel bedekt door zand en modder, de carburator gevuld met zoutwater en slijk inplaats van benzine, nog loopen wilde.

JAN P. STRIJBOS

DE SNEEUWSPRINGER.

(*BOREUS HIEMALIS L.*)

Dat is al een heel zonderlinge verschijning onder de insecten, en ik verzeker u, dat ik er heel vreemd tegen aan keek, toen ik het dier voor 't eerst in de vangbuis zag spartelen (fig. 1). Het was op een open plek tusschen berken, dennen, jeneverbes en eikenhakhout, begin Februari; het beetje sneeuw was bezig te smelten en op de sneeuw zagen we een paar van die langbeenige zwartbronzen beestjes rondspringen. Tijd en plaats waren voor een insect al bijzonder ongewoon en ik dacht een oogenblik aan de een of andere gletschervloer. Maar dat was bij nadere beschouwing uitgesloten: gletschervloeren zijn veel kleiner, en — wat de doorslag gaf — springstaarten. Toen de loupe echter den langen snuitvormig verlengden kop had ontdekt, was de richting, waarin gezocht moest worden, aanstonds gevonden en was ik al spoedig bij de juiste orde beland, namelijk bij de schorpioenvliegen of *Panorpates*. Dat zijn die trage, vliegachtige dieren met zwartgekleurde vleugels, die je vaak op schermbloemen, maar nog vaker tegen boomstammen ziet zitten, waar ze meestal, met den kop naar beneden gericht, de een of andere gebeurtenis schijnen af te wachten. De vier netvormig geaderde vleugels wijzen echter uit, dat ze niet tot de vliegen behooren, maar in de buurt van de schietmotten ondergebracht moeten worden. Wat men dan vroeger ook deed, maar de afwijkende bouw van de larven heeft